

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології

Соціальна психологія з практикумом

Методичні вказівки до проведення практичних занять та організації самостійної роботи для
здобувачів першого (бакалаврського рівня) вищої освіти спеціальності 053 «Психологія»

2025
Мукачево

УДК 159.92:316.6(072)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського
державного університету*

протокол № 7 від «24» березня 2025 р.

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології,
протокол № 8 від «17 січня» 2025 р.*

**Рецензент: Липчанко-ковачик О.В. – к.пед.н, доцент, доцент кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання**

С70

Ямчук Т.Ю. Соціальна психологія з практикумом: методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського рівня) вищої освіти спеціальності 053 Психологія / Укладач Т.Ю.Ямчук – Мукачево: МДУ, 2025. 36 – с. (1,77 – др. арк.).

Анотація

Методичні рекомендації розроблені відповідно до робочої програми дисципліни «Соціальна психологія з практикумом». Методичні рекомендації включають питання для контролю, практичну частину, завдання для самостійного опрацювання. Для перевірки засвоєних знань запропоновано тестові завдання. Методичні рекомендації адресовано викладачам та здобувачам вищої освіти спеціальності «Психологія».

ЗМІСТ

Передмова	4
Методичні вказівки з підготовки до практичних занять та самостійної роботи	6
Практичне заняття 1	7
Практичне заняття 2	8
Практичне заняття 3	10
Практичне заняття 4	12
Практичне заняття 5	14
Практичне заняття 6	15
Практичне заняття 7	17
Практичне заняття 8	18
Практичне заняття 9	20
Практичне заняття 10	22
Практичне заняття 11	23
Питання, що виносяться на модульний та підсумковий контролю	24
Теми для самостійної роботи	26
Критерії оцінювання знань	29
Рекомендована література	35

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія з практикумом» передбачає не тільки забезпечення системи психологічних знань у здобувачів, а й формування системи психологічних умінь, на яких ґрунтується професійна діяльність психолога. Методичні рекомендації укладено з метою допомоги здобувачам вищої освіти в теоретичному опануванні дисципліни «Соціальна психологія з практикумом» та формуванні загальних та фахових компетентностей, активізації самостійної пошукової роботи здобувачів, мотивації їх до поглибленого вивчення дисципліни та оволодінням соціальними компетентностями.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності та механізми виникнення та розвитку реальності, яка формується у процесі суб'єктивного відображення людиною об'єктивних соціальних відносин і соціальних спільностей.

Мета курсу – усвідомлення значущості знань про соціально-психологічний розвиток особистості в умовах організованих та неорганізованих чинників соціального впливу.

Завдання викладача, реалізація яких забезпечить досягнення цієї мети, є:

- 1) ознайомити студентів з теоретико-методологічними проблемами соціальної психології;
- 2) сформувати системне уявлення про соціально-психологічні явища;
- 3) поглибити знання студентів по про соціально-психологічні особливості особистості, спілкування, соціальної психології груп;
- 4) формувати у студентів навички діяти відносно своїх професійних обов'язків у конкретних ситуаціях, уміння використовувати набуті знання у практичній професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

1. Предмет, завдання, принципи і методи дослідження соціальної психології;
2. Соціально-психологічні проблеми особистості;
3. Проблеми спілкування в соціальній психології;
4. Загальні тези психології малих груп;
5. Динамічні процеси в малій групі;
6. Проблеми групової згуртованості, лідерства і керівництва в малих групах;
7. Проблеми прийняття групового рішення;
8. Психологічні характеристики великих соціальних груп і масових явищ.

Вміти :

1. Пояснювати й прогнозувати поведінку людини на основі визначених психологічних властивостей;
2. Пропонувати, аргументувати й обирати оптимальний спосіб поведінки та діяльності людини на основі її психологічних властивостей;
3. Здійснювати психологічний вплив на особистість в межах професійного спрямування;
4. Вивчати механізми групового впливу;
5. Усувати бар'єри при спілкуванні.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність протистояти впливам різних факторів, які можуть відволікати від досягнення мети, критично оцінювати поради та пропозиції інших, вміння діяти спираючись на свої погляди та переконання.

ЗК13. Здатність до адаптивної гнучкості як властивості приймати і пристосовуватись до зміни життєвих обставин, а також знаходити компроміс у вирішенні конфліктних ситуацій.

ЗК14. Здатність дотримуватися норм суб'єктних взаємин (уважність, підтримка, схвалення, співучасть і співпереживання) та вільно обмінюватися ідеями та оцінками.

ЗК15. Здатність до вдосконалення особистісного потенціалу у майбутній професійній діяльності.

ЗК16. Здатність розпізнавати власні емоційні стани та знаходити шляхи їх регуляції

Спеціальні (фахові, предметні компетентності):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Результати навчання:

ПР 1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 3 Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційнокомунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 10 Формулювати думку державною / іноземною мовами логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР 13 Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

ПР 21 Організовувати та здійснювати просвітницьку роботу на актуальні запити суспільства

Методичні вказівки до підготовки практичних занять та самостійної роботи здобувачів

Головна мета практичних занять – засвоєння та закріплення найважливіших теоретичних понять курсу. Здобувач повинен продемонструвати наявність відповідних теоретичних знань та вмінь використовувати їх на практиці. Підготовка до практичного заняття передбачає ознайомлення з конспектом лекцій та рекомендованою літературою. Практичне заняття проводиться на підставі як теоретичного матеріалу, що відображено у лекційному курсі, так і містить матеріал, що належить до самостійної навчальної роботи студента. Вивчаючи відповідну теоретичну тему курсу, слід постійно приділяти увагу практичній спрямованості теоретичного матеріалу. Відповідаючи на питання, поставлені викладачем, бажано самостійно наводити практичні приклади, що відбивають та підтверджують зміст та функцію теоретичних понять, які розглядаються.

Практичне заняття передбачає як усне обговорення, так і письмові відповіді на окремі теми курсу, підготовку доповідей, рефератів, презентацій, есе, що залежить від змісту теоретичного матеріалу.

Метою самостійної роботи здобувача (СРС) є забезпечення засвоєння у повному обсязі навчальної програми шляхом свідомого закріплення, поглиблення і систематизації набутих теоретичних знань, а також опанування навичок роботи з навчальною та науково-методичною літературою, вміння вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Пошуково-аналітична робота є складовою СРС і полягає у проведенні самостійного пошуку джерел науково-теоретичного і практичного характеру з тем дисципліни, що дозволяє глибше і детальніше опанувати всі питання, визначені тематичним планом.

З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі СРС з даного курсу, вирізняються два її основних види:

I – СРС, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять і вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;

II – пошуково-аналітична робота.

Для реалізації СРС у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі виконують завдання різних типів і рівнів складності.

Перший рівень СРС забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного застосування набутого.

Другий рівень СРС формує певні навички та вміння самостійно застосовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- виконання вправ, тестів, розв’язання практичних ситуацій;
- підготовка контрольних запитань для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу теми;
- узагальнення теоретичних матеріалів за допомогою опорно-інформаційних схем;
- підготовка письмових робіт аналітичного характеру за тематичними матеріалами (тренінгів, просвітницьких матеріалів, консультацій) тощо.

Самостійна робота може включати всі вищезазначені типи СРС або їх частини в найрізноманітніших співвідношеннях.

Практичне заняття 1

Методологія і методи соціально-психологічного дослідження

План

1. Методи збирання інформації:

- метод спостереження;
- метод опитування (анкетування, інтерв'ю, бесіда);
- метод тестування;
- метод експерименту;
- метод вивчення документів (контент-аналіз);
- метод соціометрії;
- метод експертних оцінок;
- метод референтометрії.

Рекомендована література: [2; 3; 4; 6; 9]

Вивчити основні поняття: соціально-психологічне дослідження, методологія загальна, методологія спеціальна, анкетування, інтерв'ювання і співбесіда, контент-аналіз, тестування, експеримент, спостереження, соціометрія, референтометрія.

Питання для контролю

1. Що є предметом вивчення соціальної психології?
2. Проаналізуйте етапи соціально-психологічного дослідження.
3. Які основні завдання стоять перед соціальною психологією?
4. Що таке «ефект очікування експериментатора»?
5. У чому полягає різниця між соціальною психологією як явищем і соціальною психологією як наукою?
6. Які основні методи емпіричних досліджень використовуються в соціальній психології? Якому з них ви надасте перевагу?
7. Для вирішення яких завдань застосовується соціометричний метод дослідження?
8. Які вимоги до методів соціально-психологічного дослідження є основними?
9. Які особливості та проблеми виникають при використанні методів опитування в соціально-психологічних дослідженнях?

Практична частина

Завдання 1. Скласти структурно-логічну схему за темою «Методи соціальної психології». У схемі обов'язково повинні бути включені такі методи: експеримент, опитування, соціометрія. Побудуйте схему, що включає ці методи, показуючи їх особливості, варіанти використання та приклади досліджень, де вони застосовуються. Схема повинна бути зрозумілою і логічною, з чітким розподілом між методами та їх характеристиками.

Завдання 2. Створіть таблицю, в якій порівняйте різні методи збирання інформації за такими критеріями: основні особливості методу; сфера застосування; переваги та недоліки; приклад дослідження, в якому можна застосувати цей метод; короткий аналіз (200-300 слів) щодо того, який метод збирання інформації ви вважаєте найефективнішим у соціально-психологічних дослідженнях, та чому.

Завдання 3. Складіть набір запитань для анкетування, яке можна використати для дослідження ставлення здобувачів до онлайн-навчання. Включіть як закриті, так і відкриті питання. Створіть план інтерв'ю з експертом з психології на тему «Психологічні проблеми сучасних здобувачів». У плані зазначте основні питання, які потрібно обговорити.

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Яка основна мета методу спостереження в соціальній психології?
 - а) вивчення поведінки учасників в умовах експерименту;
 - б) оцінка впливу соціальних факторів на поведінку людей;
 - в) пряме втручання в процес взаємодії;
 - г) вивчення об'єктів без взаємодії з ними.
2. Що є основною характеристикою методу анкетування?
 - а) збір даних за допомогою особистого спілкування з респондентом;
 - б) збір даних за допомогою стандартних запитань, що заповнюються респондентами;
 - в) використання тестів для оцінки психологічного стану;
 - г) спостереження за поведінкою людей.
3. Що відрізняє метод інтерв'ю від методу анкетування?
 - а) інтерв'ю має формалізовану структуру;
 - б) інтерв'ю передбачає більше особистісного контакту між дослідником і респондентом;
 - в) інтерв'ю не використовує запитання;
 - г) анкетування здійснюється без участі респондента
4. Яка мета методу тестування в соціальній психології?
 - а) визначення рівня психологічного здоров'я людини;
 - б) оцінка стійкості соціальних взаємодій;
 - в) оцінка психологічних або соціальних характеристик індивіда;
 - г) спостереження за поведінкою учасників.
5. Яка основна мета методу контент-аналізу в соціальній психології?
 - а) вивчення ставлень індивідів через тести;
 - б) аналіз змісту документів, медіа та інших текстових матеріалів;
 - в) оцінка психологічних характеристик учасників експерименту;
 - г) спостереження за груповими динаміками.

Практичне заняття 2

Формування і розвиток соціально-психологічних знань

План

1. Теорія психології народів; теорія психології натовпу, теорії про соціальні інстинкти.
2. Аналіз механізмів соціального навічання.
3. Концепція Дж. Міда як основна інтеракціоністична орієнтація. Рольові теорії.

Рекомендована література: [2; 3; 4; 5; 6; 8; 9]

Вивчити основні поняття: теорія психології народів, теорія психології мас, теорія соціальних інстинктів, біхевіоризм, психоаналіз, гештальт, когнітивізм, інтеракціонізм, рефлексологія.

Питання для контролю

1. Чому неможливо точно визначити дату народження соціальної психології як окремої науки?
2. Які етапи можна виділити в процесі становлення соціальної психології як самостійної науки?
3. З якими працями вчених пов'язують початок наукового розвитку соціальної психології?
4. Що таке когнітивний напрямок у соціальній психології і яку роль він відіграв у її формуванні?

5. Як би Ви охарактеризували біхевіористичний напрямок в соціальній психології?
6. Які ключові принципи складають гуманістичний напрямок у соціальній психології?
7. Охарактеризуйте психоаналітичний підхід в соціальній психології.
8. Хто є ініціатором розробки концепції «групова динаміка»?
9. Чи погоджуєтесь Ви з думкою Фрейда, що основними мотиваційними силами людської поведінки є статевий потяг та агресія?

Практична частина

Завдання 1. Розробіть хронологічну схему, яка містить ключові етапи розвитку соціальної психології: від її початкового становлення в рамках філософії та загальної психології до оформлення соціальної психології в експериментальну науку. Для кожного етапу вкажіть основні ідеї та вчених, які сприяли розвитку теорій на цьому етапі. Оцініть, як ці етапи змінили розуміння соціальних явищ та формування соціально-психологічних знань.

Завдання 2. Розробіть короткий есе, порівнюючи теорію психології народів та теорію психології натовпу. Вкажіть, чим ці теорії схожі і чим відрізняються. В якому контексті ці теорії можуть бути застосовані в сучасному суспільстві? Оцініть, як ці теорії можуть пояснити соціальні процеси в умовах масових рухів або кризових ситуацій.

Завдання 3. Складіть таблицю, в якій будете порівнювати основні течії психології з соціально-психологічними концепціями (теорія психології народів, теорія соціальних інстинктів, теорія психології натовпу). Для кожної теорії вкажіть її основні ідеї, ключових представників та приклади застосування в соціальній психології.

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Соціально-психологічні явища – це:

- а) відображення соціальних явищ, взаємозв'язку спільності й особистості, за якого жоден з них не може істотно змінити соціальні відносини в своїх інтересах;
- б) якісно нове утворення, яке виникає на межі соціального та психічного, має суттєві ознаки кожного з них, і в якому важливими є закономірності та механізми взаємозв'язку соціального та психічного, їх взаємодія, взаємозалежність і взаємовплив;
- в) особливий клас явищ, перебіг яких пов'язаний з внутрішнім суб'єктивним світом;
- г) феномени, що виникають у результаті взаємодії суб'єктів комунікативного процесу в певних умовах, відтворюють соціально-психологічну реальність, спонукають і регулюють поведінку людей, сприяють організації різних форм діяльності та спілкування, здійснюють обмін інформацією і переживаннями.

2. Засновником соціології є:

- а) О. Конт;
- б) Н. Макіавелі;
- в) Д. Дідро;
- г) Е. Росс.

3. Засновником теорії «психологія мас» є

- а) Г. Лебон;
- б) Г. Тард;
- в) З. Фрейд;
- г) С. Сигеле.

4. Подальші експерименти в галузі соціальної психології пов'язують з іменами:

- а) М. Лацарус та Г. Штейталь;

- б) У. Мак-Дугал та Е. Росс;
- в) Ч. Кулі та В. Томас;
- г) Ф. Олпорт та В. Меде.

5. Теорія інстинктів соціальної поведінки (за В. Мак-Дугалом) стверджує, що:
- а) соціальна потреба особистості – це стадний інстинкт;
 - б) людина позбавлена інстинктивної поведінки;
 - в) рефлексорна дуга є складовою відповіді організму на подразнення;
 - г) соціальний досвід особистості відображений на її мімічних рисах обличчя.

Практичне заняття 3

Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості

План

1. Теоретичні підходи до процесу соціалізації.
 2. Різні підходи до визначення етапів соціалізації..
 3. Основні аспекти соціалізації.
 4. Особистісна та соціальна ідентичність.
 5. Порушення соціалізації особистості
- Рекомендована література: [2; 3; 4; 5; 6; 7; 9]

Вивчити основні поняття: соціалізація, десоціалізація, ресоціалізація, наслідування, навіювання, переконання, рефлексія, ідентифікація, соціальна фасилітація, конформність, гендер.

Питання для контролю

1. Поясніть, які основні фактори (родина, середовище, культура, освіта, медіа) впливають на соціалізацію особистості, і як вони сприяють її розвитку в соціальному контексті.
2. Охарактеризуйте відмінності між соціалізацією як процесом засвоєння соціальних норм і ролей та соціальним розвитком, який включає етапи адаптації індивіда до змін у суспільстві і його здатність до самовизначення.
3. Опишіть процес, за допомогою якого індивід інтегрує соціальні норми та цінності, засвоєні від суспільства, у свою внутрішню систему переконань і поведінки.
4. Перерахуйте основні інститути (школа, робочі колективи, медіа, сім'я, державні органи), які сприяють економічній соціалізації, та опишіть роль родини у формуванні економічної поведінки і цінностей індивіда.
5. Як впливає політична соціалізація на загальний процес соціалізації особистості?
6. Що включає процес соціалізації особистості?
7. Перерахуйте основні стадії соціалізації (дитинство, юність, дорослішання) і поясніть їхні особливості, а також як кожна стадія впливає на розвиток індивіда в соціальному контексті.
8. Охарактеризуйте вплив таких інститутів, як школа, релігійні організації, медіа, політичні партії та інші соціальні групи на процес соціалізації особистості.
9. , починаючи від раннього дитинства до дорослості, а також вкажіть, які соціальні фактори визначають формування гендерних ролей і очікувань у різних культурах.

Практична частина

Завдання 1. Ірина, молода жінка, переїхала до іншого міста для роботи. Вона відвідує нові курси, намагається знайти нових друзів, але відчуває, що їй важко інтегруватися в нову соціальну групу. Ірина задається питанням, чи є це проявом первинної чи вторинної соціалізації. Визначте, яка стадія соціалізації має місце в ситуації Ірини, та обґрунтувати свою відповідь, виходячи з теоретичних підходів до соціалізації.

Завдання 2. Катя почала працювати в великій компанії після закінчення університету. Вона відчуває, що на роботі її роль як жінки постійно оцінюють за зовнішнім виглядом, а не за професійними здібностями. Це викликає у неї сумніви щодо власної соціальної ролі. Які інститути соціалізації можуть формувати ці соціальні ролі? Як інші фактори (освіта, медіа, культура) впливають на її ставлення до цих оцінок?

Завдання 3. Петро виріс в родині, де батько зазвичай виконував «чоловічі» обов'язки (ремонт, робота на городі), а мати — «жіночі» (домашні справи, виховання дітей). Петро, ставши дорослим, вирішив, що чоловіки не повинні виконувати домашні роботи і що це виключно справа жінок. Як гендерна соціалізація вплинула на формування переконань Петра щодо розподілу ролей у родині? Які чинники гендерної соціалізації визначили таке ставлення? Як можна змінити ці переконання?

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Соціалізація — це:
 - а) неочікувана, раптова приємна чи неприємна подія;
 - б) процес входження індивіда в суспільство, активного засвоєння ним соціального досвіду, соціальних ролей, норм, цінностей, необхідних для успішної життєдіяльності в певному суспільстві;
 - в) пристосування особистості до злочинної субкультури;
 - г) цілісний стан особистості, вироблена на основі досвіду готовність стійко реагувати на передбачувані об'єкти чи ситуації, вибіркова активність, спрямована на задоволення потреби.
2. Стадії соціалізації — це:
 - а) період становлення індивіда;
 - б) феномени, що виникають у результаті взаємодії суб'єктів комунікативного процесу у певних умовах, відтворюють соціально-психологічну реальність, спонукають і регулюють поведінку людей, сприяють організації різних форм діяльності та спілкування, здійснюють обмін інформацією і переживаннями;
 - в) етапи, періоди становлення особистості, засвоєння нею соціального досвіду;
 - г) причинно-наслідковий зв'язок.
3. Інститути соціалізації — це:
 - а) середовище дії, в якому відбувається процес розширення та примноження соціальних зв'язків індивіда із зовнішнім світом;
 - б) конкретні групи, в яких людина долучається до системи норм, цінностей і соціальних зв'язків;
 - в) життя особистості;
 - г) маса; натовп; публіка.
4. Атитюд — це:
 - а) детермінована минулим досвідом психологічна готовність індивіда до певної поведінки стосовно конкретних об'єктів, до вироблення його суб'єктивних орієнтацій як члена групи (суспільства) щодо соціальних цінностей, об'єктів тощо;
 - б) зовнішній стан готовності людини до дій, що передують поведінці;
 - в) внутрішній стан готовності людини до дій, що передують поведінці;
 - г) поведінка людини, направлена на досягнення цілі.
5. Сфера соціалізації — це:

- а) середовище дії, в якому відбувається процес розширення та примноження соціальних зв'язків індивіда із зовнішнім світом;
- б) етапи, періоди становлення особистості, засвоєння нею соціального досвіду;
- в) психологічні впливи або засоби, за допомогою яких здійснюється соціально-психологічне відображення людиною реалій соціального життя, а отже перехід зовнішніх впливів соціального оточення у внутрішні регулятори її поведінки;
- г) сукупність цілей, завдань та операцій, які сприяють задоволенню основних мотивів цієї діяльності, потреб та соціальних цінностей членів групи.

Практичне заняття 4

Особистість в системі соціальних зв'язків

План

1. Соціальний статус як показник місця особистості у суспільстві та її приналежності до певних груп.
 2. Поняття соціальної установки та її структура.
 3. Проблема детермінації соціальної поведінки особистості.
 4. Соціальні цінності і реальна поведінка.
 5. Соціальна роль. Форми рольової ідентичності.
- Рекомендована література: [1,8,12,13]

Вивчити основні поняття: самосвідомість, «Я-концепція», самооцінка, самоконтроль, соціальний статус, престиж, соціальна позиція, соціальна роль, соціальний ранг.

Питання для контролю

1. Який зміст поняття «соціальний ранг», «соціальна роль»?
2. Які функції виконують аттитюди?
3. Які види впливу групи на індивіда виокремлюють дослідники?
4. Як визначається статус особистості?
5. Як співвідносяться авторитет та престиж зі статусом особистості?
6. Які виокремлюють різновиди авторитету?
7. Дати визначення поняттю «позиція особистості».
8. В чому полягала сутність дослідження Р.Лап'єра?
9. Дати характеристику рольової поведінки особистості.

Практична частина

Завдання 1. Напишіть есе на тему: «Як соціальні зв'язки і взаємодія з іншими людьми формують особистість?». Зробіть акцент на вплив груп, сім'ї та соціальних мереж на розвиток індивідуальних рис, цінностей і переконань.

Завдання 2. Дослідіть, як соціальний статус людини змінюється протягом її життя. Створіть карту соціальних статусів, яку людина може мати на різних етапах (наприклад, студент, працівник, батько, громадянин). Як ці статуси впливають на взаємодію людини з іншими членами суспільства?

Завдання 3. Проаналізуйте одну ситуацію з вашого життя, в якій соціальні норми або цінності стали причиною зміни вашої поведінки. Які внутрішні переконання або зовнішні соціальні вимоги сприяли цьому? Як змінилася ваша поведінка після цього?

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Статус особистості – це:
 - а) положення особистості у системі міжособистісних стосунків, які визначають її права, обов'язки та привілеї;
 - б) здатність індивіда ефективно взаємодіяти з оточуючими у системі міжособистісних стосунків;
 - в) соціальна функція особистості, яка пов'язана з міжособистісними стосунками, що регулюються на емоційному рівні;
 - г) здатність людини самостійно приймати рішення та неухильно реалізовувати їх у своїй діяльності.
2. Самопізнання – це:
 - а) процес пізнання суб'єктом себе, своєї діяльності, внутрішнього психічного змісту;
 - б) здатність людини безпосередньо відтворювати себе, сприймати себе з боку, рефлексувати з приводу своїх можливостей;
 - в) почуття власної компетентності та ефективності;
 - г) процес взаємного узгодження дій.
3. Ідентифікація – це:
 - а) захисна властивість психіки особистості;
 - б) процес взаємного узгодження дій;
 - в) спосіб пізнання і розуміння іншої людини шляхом ототожнення її з самим собою;
 - г) ототожнення індивіда з реальним або уявним об'єктом.
4. Соціальна установка – це:
 - а) спосіб поведінки людей в залежності від їх статусу або позиції в суспільстві;
 - б) детермінована минулим досвідом психологічна готовність індивіда до певної поведінки стосовно конкретних об'єктів, до вироблення його суб'єктивних орієнтацій як члена групи (суспільства) щодо соціальних цінностей, об'єктів тощо;
 - в) тривалі стандартизовані дії, що розглядаються як обов'язкові і підлягають перегляду отриманих умов;
 - г) якісно нове утворення, яке виникає на межі соціального та психічного, має суттєві ознаки кожного з них і в якому важливими є закономірності та механізми взаємозв'язку соціального та психічного, їх взаємодія, взаємозалежність і взаємовплив.
5. Самосвідомість – це:
 - а) процес пізнання суб'єктом себе, своєї діяльності, внутрішнього психічного змісту;
 - б) стан перебування людини у сні;
 - в) усвідомлене, вольове управління своїм психічним життям і поведінкою відповідно з «Я-характеристиками», ментальністю, ціннісно-смісловою, потребово-мотиваційною та когнітивною сферами;
 - г) здатність людини безпосередньо відтворювати себе, сприймати себе з боку, рефлексувати з приводу своїх можливостей.

Практичне заняття 5

Спілкування як обмін інформацією

План

1. Основні компоненти комунікативного процесу.
 2. Культура говоріння. Уміння слухання.
 3. Зворотний зв'язок. Функції зворотного зв'язку.
 4. Бар'єри комунікації.
- Рекомендована література: [2; 3; 4; 6; 12]

Вивчити основні поняття: монолог, діалогічне спілкування, міжособистісний простір, вербальні засоби спілкування, невербальні засоби спілкування, візуальний контакт, комунікативні бар'єри.

Питання для контролю

1. Які існують підходи до визначення поняття «спілкування»?
2. Як співвідносяться поняття «спілкування» та «комунікація»?
3. Які є позиції комунікатора під час спілкування?
4. Який зміст монологічної форми комунікативного процесу?
5. Який зміст діалогічної форми комунікативного процесу?
6. Що таке потреба в усамітненні і як вона співвідноситься з потребою у спілкуванні?
7. Які бар'єри спілкування можуть виникати в міжособистісному процесі та як їх подолати?
8. Що таке зворотний зв'язок і які його функції (корегування та підтримка)?
9. Які чинники можуть впливати на правильне трактування невербальної комунікації?

Практична частина

Завдання 1. Створіть діалог між двома людьми, де ви продемонструєте, як невербальні сигнали (жести, міміка, постава) можуть змінювати зміст повідомлення. У цьому діалозі зверніть увагу на те, як невербальна комунікація може підсилювати або спотворювати слова.

Завдання 2. Намалюйте або створіть схему, яка ілюструє різні бар'єри в процесі спілкування (наприклад, фізичні, психологічні, культурні). Опишіть кожен бар'єр і запропонуйте способи, як їх можна подолати в реальному житті.

Завдання 3. Проведіть маленький експеримент з другом або членом родини. Потрібно передавати повідомлення тільки через невербальну комунікацію (без слів). Після цього обговоріть, що вдалося зрозуміти, а що було важко передати через міміку, жести, рухи.

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Внутрішнє мовлення – це:
 - а) пасивне оволодіння мовою;
 - б) самостійний, самобутній вид мовлення;
 - в) розмова людини сама із собою;
 - г) мовлення, яке виступає як фаза планування діяльності, формування думок і пов'язане із зовнішнім мовленням.
2. Невербальні засоби спілкування (плач, паузи, сміх, темп мовлення) належать до:
 - а) паралінгвістичних;
 - б) екстралінгвістичних;
 - в) просторово-часових;
 - г) оптико-кінетичних.
3. Г. Андрєєва визначає взаємопов'язані сторони спілкування:
 - а) комунікативну, перцептивну, інтерактивну;
 - б) взаємовідносин, перцептивну, інтерактивну;
 - в) взаємовпливу, взаємовідносин, перцептивну;
 - г) пізнання людей, взаємовпливу, взаємовідносин.
4. Вплив на свідомість особистості через звернення до її критичного судження – це:

- а) навіювання;
- б) наслідування;
- в) переконання;
- г) зараження.

5. Психологічний вплив на особистість у процесі спілкування і взаємодії, який передає певні настрої, спонуки не через свідомість та інтелект, а через емоційну сферу – це:

- а) навіювання;
- б) наслідування;
- в) переконання;
- г) зараження.

Практичне заняття 6

Перцептивна сторона спілкування

План

1. Природа та види соціальних стереотипів.
 2. Ефект первинності. Ефект новизни. Ефект ореолу. Ефект пріоритету. Ефект побижливості.
 3. Формування першого враження.
 4. Соціальне сприймання.
- Рекомендована література: [2; 3; 4; 6; 12]

Вивчити основні поняття: соціальна перцепція, апперцепція, ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія, каузальна атрибуція, соціальні стереотипи, ефект первинності, ефект новизни, ефект ореолу.

Питання для контролю

1. Як Дж.Брунер трактував поняття «соціальна перцепція»?
2. Як визначається ідентифікація в контексті соціальної перцепції?
3. Чим відрізняється співчуття від співпереживання?
4. Як визначається рефлексія у соціальному контексті?
5. Які існують помилки каузальної атрибуції?
6. Як виявляється вплив установки на процес сприймання іншої людини?
7. Які помилки виявляються при формуванні першого враження про людину?
8. Як залежить сприймання від індивідуальних характеристик суб'єкта сприймання (статевих, вікових, професійних)?
9. Які види атрибуції існують та які помилки можуть виникати в процесі атрибуції?

Практична частина

Завдання 1. Уявіть, що ви зустріли нового колегу на роботі. Під час першої зустрічі він здався вам дуже замкнутим і відстороненим, тому ви зробили висновок, що він не любить спілкуватися і, ймовірно, не є відкритим до нових знайомств. Через тиждень ви дізналися, що цей колега просто переживав особисті труднощі, тому його поведінка на першій зустрічі була необгрунтовано стриманою. Визначте, які помилки при формуванні першого враження ви могли зробити. Як змінилися б ваші взаємини з колегою, якби ви зважали на контекст його поведінки?

Завдання 2. Під час важливої наради один з ваших колег не зміг висловити свою думку і затримав нараду на кілька хвилин. Ви одразу зробили висновок, що він некомпетентний і не підготувався до засідання. Однак після наради ви дізналися, що колега переживав через сімейні

проблеми та був відволіканий ними під час підготовки. Яку помилку каузальної атрибуції ви зробили? Як можна було б точніше трактувати його поведінку в даній ситуації?

Завдання 3. Ви працюєте в колективі, де один з ваших колег часто говорить занадто швидко і не зовсім чітко. Вам важко зрозуміти, що він намагається донести, і виникає відчуття, що він намагається вас ігнорувати або недооцінює ваші здібності. Це створює бар'єри у спілкуванні і погіршує взаєморозуміння в команді. Які бар'єри сприймання виникли у цій ситуації? Як можна подолати ці бар'єри для поліпшення комунікації з вашим колегою?

Тести

1. Соціально-психологічні механізми — це:

а) психологічні впливи або засоби, за допомогою яких здійснюється соціально-психологічне відображення людиною реалій соціального життя, а отже, перехід зовнішніх впливів соціального оточення у внутрішні регулятори її поведінки;

б) конкретні групи, в яких людина долучається до системи норм, цінностей і соціальних зв'язків;

в) феномени, що виникають у результаті взаємодії суб'єктів комунікативного процесу у певних умовах, відтворюють соціально-психологічну реальність, спонукають і регулюють поведінку людей, сприяють організації різних форм діяльності та спілкування, здійснюють обмін інформацією і переживаннями;

г) особливі, перехідні періоди розвитку людини, які характеризуються психологічними змінами, які вона переживає.

2. Процес сприймання соціальних об'єктів — людей та соціальних груп називають у соціальній психології:

а) взаєморозумінням;

б) спілкуванням;

в) взаємодією;

г) соціальною перцепцією.

3. Приписування людиною причин поведінки іншим людям ...

а) соціальна фасилітація;

б) каузальна атрибуція;

в) соціальна інгібіція;

г) булінг.

4. Усвідомлення суб'єктом того, як він сприймається і оцінюється іншими індивідами або спільнотами; аналіз власного психічного стану:

а) стереотипізація;

б) рефлексія;

в) ефект «ореолу»;

г) ефект «новизни».

5. Механізм «ореолу» - це:

а) неусвідомлене реагування споживача, засноване на навіюванні основних характеристик товару (послуги), його ціни та якостей;

б) технологія атрактивного (привабливого) впливу, заснована на незвичності, вражальності подання рекламованого товару або послуги;

в) елемент маркетингової комунікації, який полягає у створенні позитивного іміджу товару (послуги) та наданні йому унікальності.

Практичне заняття 7

Взаємодія і соціальний вплив. Деструктивні та конструктивні форми взаємодії

План

1. Типи контролю і особливостей соціальної поведінки учасників взаємодії.
 2. Загальна характеристика соціального впливу впливу. Критерії ефективності впливу.
 3. Види міжособистісного впливу.
 4. Класифікація та структура конфліктів.
 5. Причини міжособистісних конфліктів. Динаміка конфлікту.
 6. Агресія і культура. Види агресії. Соціальні причини агресії.
- Рекомендована література: [2; 5; 9; 13]

Вивчити основні поняття: співробітництво, кооперація, згода, пристосування, асоціація, суперництво, конкуренція, конфлікт, опозиція, зараження, атракція, самотність, любов, альтруїзм, агресія, фрустрація, конфлікт, інцидент.

Питання для контролю

1. Як пояснити змістовну та формальну сторони взаємодії?
2. Як традиційно здійснювався поділ видів взаємодії?
3. Які види взаємодії виокремлює Р.Бейлз?
4. Які головні поняття трансактного аналізу Е.Берна?
5. Які позиції партнерів у спілкуванні виокремлює Е.Берн?
6. Охарактеризуйте основні соціально-психологічні типи взаємодії.
7. Які основні джерела виникнення групових конфліктів?
8. Назвіть основні механізми виникнення конфліктів. •
9. Проаналізуйте основні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях.

Практична частина

Завдання 1. Ви перебуваєте у групі студентів, які мають підготувати презентацію для лекції. Під час обговорення одного з членів групи висловлює іншу точку зору, ніж більшість. Проте через побоювання виникнення конфлікту або непорозуміння, ця людина погоджується з більшістю, хоча й не погоджується з їх думкою. Проаналізуйте, як конформізм проявляється в даній ситуації. Чи можна вважати такий вибір конструктивним або деструктивним для групи? Як можна зменшити тиск конформізму, щоб кожен член групи висловлював свою думку?

Завдання 2. В одній команді з'являється особа, яка часто використовує агресивну манеру спілкування. Це може проявлятися в підвищеному тоні голосу, критиці інших учасників і надмірному нав'язуванні своєї думки. Це створює напружену атмосферу серед колег і впливає на продуктивність роботи. Оцініть причини агресії в цьому контексті. Які соціальні фактори можуть спричиняти агресивну поведінку? Як можна конструктивно впливати на агресивну особу, щоб уникнути емоційних конфліктів? Які стратегії для запобігання агресії у групах можуть бути ефективними?

Завдання 3. В групі є один учасник, який постійно зазнає тиску з боку інших учасників, котрі нав'язують йому свої ідеї та змушують приймати їхню точку зору, навіть коли він має власну думку. Через це індивід відчуває себе ізольованим і не має можливості висловити свої переконання. Проаналізуйте, який тип соціального впливу застосовують інші члени групи, і чому це є деструктивним. Як можна допомогти цьому індивіду впоратися з таким впливом? Які стратегії можна використовувати для запобігання подібним ситуаціям в команді?

Тести

1. Трансакція – це:
 - а) бар'єр у спілкуванні;
 - б) невербальний засіб спілкування;
 - в) рефлексія;
 - г) взаємодія в спілкуванні.

2. У соціальній психології, термін «фасилітація» означає:

- а) вихід члена групи з команди;
- б) позитивний вплив однієї особи на іншу;
- в) процес соціалізації особистості;
- г) соціальний інститут.

3. Конформізм – це:

- а) прийняття суб'єктом думки групи з метою уникнення конфлікту; зовнішня згода за внутрішньої незгоди;
- б) експериментальна процедура, за допомогою якої можна виявити коло осіб, значущих для суб'єкта стосовно якостей його особистості, способів поведінки, думок, ціннісних орієнтацій;
- в) ставлення суб'єкта до інших членів колективу як до самого себе, і до себе – як до всіх інших в своєму колективі;
- г) становище, яке посідає індивід або група серед інших людей чи груп.

4. Наслідування - це:

- а) відтворення суб'єктом у перетвореному вигляді певних зовнішніх рис, зразків поведінки, вчинків тощо;
- б) постановка суб'єктом себе на місце іншої людини через заглиблення у її внутрішній світ;
- в) процес безпосередньої передачі емоційного стану від одного індивіда до іншого на рівні психофізіологічного контакту;
- г) словесний вплив на іншу особу.

5. Групова поляризація – це:

- а) соціально-психологічний показник згуртованості групи, що виражає можливість безконфліктного спілкування і погодження дій індивідів в умовах спільної діяльності;
- б) соціально-психологічний феномен, що є результатом групової дискусії, у процесі якої різні точки зору, думки оформлюються у дві протилежні безкомпромісні позиції;
- в) сукупність процесів, що відбуваються в малій групі і характеризують її з точки зору руху, розвитку, функціонування;
- г) конфлікти в групі.

Практичне заняття 8

Мала група у контексті соціальної психології

План

1. Історія вивчення груп: соціологічний підхід, соціометричний підхід, підхід «групової динаміки».
 2. Двовимірний аналіз та багатовимірний аналіз групової структури.
 3. Функції референтної групи.
 4. Колектив як вищий рівень розвитку групи.
- Рекомендована література: [2; 3; 10; 11]

Вивчити основні поняття: : мала соціальна група, формальні та неформальна соціальні групи, психологічний клімат, групова норма, групова структура, референтна група, соціометрія.

Питання для контролю

1. Які основні фактори впливають на формування малої соціальної групи?
2. Які основні функції референтної групи в соціальній психології?
3. Як референтні групи впливають на індивідуальні переконання і поведінку?

4. Які існують рівні групової згуртованості в соціальних групах?
5. Як змінюється поведінка групи в залежності від рівня її згуртованості?
6. Як психологічні характеристики колективу визначають його ефективність?
7. Як визначається група в соціальній психології?
8. Як співвідносяться поняття «група», «спільнота», «колектив»?
9. Які основні параметри групи?
10. Які класифікації соціальних груп ви знаєте?

Практична частина

Завдання 1. В команді футбольного клубу виникає криза: гравці починають конфліктувати через різні погляди на стратегію гри. Тренер намагається підвищити згуртованість команди. Він організовує тренування на командну роботу і підтримку один одного. Який рівень групової згуртованості необхідно досягти для того, щоб команда змогла подолати внутрішні конфлікти та досягти високих результатів? Як можна діагностувати згуртованість команди на різних етапах її розвитку?

Завдання 2. Ви працюєте у компанії, де на початковому етапі формування колективу спостерігається низький рівень згуртованості. Між працівниками є певна дистанція і непорозуміння. Компанія вирішує пройти через стадії розвитку колективу, щоб налагодити ефективну роботу. Які умови повинні бути створені для того, щоб успішно пройти ці стадії і досягти високої ефективності колективу?

Завдання 3. На тренінгу для лідерів організаційних груп проводиться дискусія, в якій учасники обговорюють різницю між групою, спільнотою та колективом. Присутні на тренінгу мають досвід роботи в різних типах організацій і намагаються зрозуміти, яка форма організації найбільше підходить для їхнього розвитку. Опишіть різницю між поняттями «група», «спільнота» та «колектив», на основі теоретичних концепцій. Як ці відмінності можуть вплинути на управлінські стратегії та ефективність роботи в різних типах організацій?

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Яка кількість осіб характеризує нижній поріг малої групи:
 - а) 2 — діада або 3 — тріада;
 - б) 4 — кварта;
 - в) 5 — пінта;
 - г) — октавія.
2. Напрямок у соціальній психології, що пояснює закони формування і розвитку груп:
 - а) психоаналіз;
 - б) групова динаміка;
 - в) соціалізація;
 - г) соціогноміка.
3. Інформаційна теорія конформізму Г.Джерарда та М.Дойча зазначає, що:
 - а) тиск на людину може бути здійснений не тільки більшістю, а й меншістю;
 - б) поняття групового тиску не існує;
 - в) особистість розвиває свою стійкість до конформізму в дитячому віці;
 - г) інститути соціалізації передбачають проходження етапів розвитку та зупинку в розвитку особистості.
4. Запровадив у соціальну психологію поняття «первісна група»:

- а) Ф. Олпорт;
- б) Е. Мейо;
- в) Ч. Кулі;
- г) В. Томас.

5. Група, що не має юридично зафіксованого статусу, але характеризується складною системою міжособистісних стосунків:

- а) неофіційна;
- б) офіційна;
- в) дифузна;
- г) кординаційна.

Практичне заняття 9

Психологія великих соціальних груп і масових явищ

План

1. Особливості лідерства в натовпі.
2. Публіка як специфічний різновид натовпу.
3. Чутки як соціально-психологічний феномен.
4. Мода як форма масової поведінки.

Рекомендована література: [1; 3; 6; 8, 11, 17]

Вивчити основні поняття: велика соціальна група, масова поведінка, натовп, юрба, публіка, громадська думка.

Питання для контролю

1. Як соціальні норми та рольові очікування впливають на поведінку людей у великих групах?
2. Як групова свідомість впливає на поведінку індивідів у групі?
3. Які психологічні способи контролю використовуються для регулювання поведінки в великих соціальних групах?
4. Як лідерство проявляється в умовах натовпу? Які особливості лідерської поведінки в натовпі?
5. Як паніка впливає на поведінку людей в натовпі і які психологічні особливості спостерігаються в таких умовах?
6. Як чутки впливають на соціальну динаміку в великих групах? Які соціально-психологічні фактори сприяють їх розповсюдженню?
7. Які види чуток існують і в чому полягають їх особливості?
8. У чому принципова психологічна відмінність між великою та малою групою?
9. Які головні характеристики етнічних груп?

Практична частина

Завдання 1. Ви організовуєте велике публічне зібрання, де збираються кілька тисяч людей. Під час заходу необхідно уникнути хаосу і забезпечити порядок. Ваше завдання — визначити, які психологічні методи і регулятори поведінки ви б використали для організації цього заходу. Які психологічні стратегії допоможуть вам зменшити ймовірність виникнення паніки в натовпі? Як поведінка лідерів може вплинути на регулювання поведінки інших учасників заходу?

Завдання 2. Під час великого концерту на стадіоні відбувається неочікуваний інцидент (наприклад, часткова пожежа чи несподіваний звук), що викликає паніку серед частини натовпу. Ваше завдання — проаналізувати психологічні особливості поведінки людей в умовах паніки. Опишіть, як психологічні фактори, такі як емоційне зараження та зниження критичного мислення, впливають на поведінку натовпу в ситуаціях паніки. Якими методами можна знизити рівень паніки та відновити контроль над натовпом?

Завдання 3. У місті планується великий протест, на якому очікується кілька тисяч учасників. Психологічно натовп має свої етапи формування, від мирного зібрання до напружених моментів, коли натовп може стати неконтрольованим. Ваше завдання — аналізувати ці етапи та передбачити можливі зміни в поведінці. Опишіть основні етапи виникнення натовпу і як змінюється поведінка його учасників на кожному з етапів. Якими повинні бути дії організаторів протесту для того, щоб натовп залишався контрольованим?

Завдання для самостійного опрацювання
Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Більш-менш стабільне чисельне утворення, яке не має чіткої структури, але за певних умов може характеризуватися відносною однорідністю поведінки індивідів:

- а) маса;
- б) натовп;
- в) аудиторія;
- г) публіка.

2. Група об'єднаних спільними цілями і завданнями людей, що досягла в процесі спільної діяльності високого рівня розвитку:

- а) організація;
- б) корпорація;
- в) колектив;
- г) дифузна група.

3. Термін «Групова динаміка» запровадив:

- а) Ч. Кулі;
- б) Конт;
- в) Левін;
- г) С. Аш.

4. Групова згуртованість — це:

а) узагальнене відображення сукупності соціально-психологічних особливостей і якостей особистості, які виявляються в конкретному соціально-психологічному середовищі;

б) творення, розвиток і формування зв'язків у групі, які забезпечують перетворення зовні заданої структури на психологічну спільність людей, психологічний організм, який живе за своїми нормами і законами відповідно до своїх цілей і цінностей;

в) узагальнене відображення сукупності істотних соціальних якостей особистостей, що належать до певної соціальної спільності;

г) приписування ознак іншим членам групи.

5. Група людей, яка сприймає повідомлення — це:

- а) аудиторія;
- б) публіка;
- в) маса;
- г) натовп.

Практичне заняття 10

Лідерство і керівництво в малих групах

План

1. Різниця між лідером і керівником.

2. «Я»-концепція лідера
3. Влада і авторитет лідера.
4. Вплив лідера на групове прийняття рішення
5. Психологічні типи лідерів.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 11]

Вивчити основні поняття: лідер, керівник, авторитарний стиль, демократичний стиль, ліберальний стиль.

Питання для контролю

1. Які відмінності між лідером та керівником?
2. Які спільні риси між керівником та лідером?
3. Які особистісні якості необхідні для того, щоб стати ефективним лідером або керівником?
4. Які типи лідерства існують і в чому полягають їхні основні особливості?
5. Чому групове прийняття рішень може бути ефективнішим за індивідуальне, і в яких випадках це особливо корисно?
6. Які можливі проблеми або недоліки можуть виникнути при прийнятті рішень в групі?
7. Назвіть типи групових завдань, та критерії, за якими можна класифікувати ці типи завдань.
8. Опишіть, які стратегії та тактики може застосовувати лідер для успішного виконання групових завдань.
9. Перерахуйте і поясніть основні функції, які лідер виконує в межах малої групи.

Практична частина

Завдання 1. Ви працюєте в організації, де є керівник відділу та кілька старших колег, яких колектив вважає лідерами. Одного разу організація стикається з серйозною проблемою, яка потребує швидкого прийняття рішення. Керівник намагається втрутитися в процес, але деякі колеги не погоджуються з його підходом і починають діяти самостійно. Як ви оцінюєте поведінку керівника та лідерів у цій ситуації? Які відмінності в їх підходах до вирішення проблеми? Чи було б ефективніше, якби роль лідера і керівника була більш чітко визначена? Як це могло б вплинути на рішення групи?

Завдання 2. Ви входите до команди, яка має вирішити важливе питання: чи слід запустити новий продукт на ринок. У групі є кілька людей, які займають різні позиції: менеджери, маркетингологи, фінансисти та технічні спеціалісти. Думки різняться, і всі пропонують різні підходи. Як ви вважаєте, якими перевагами володіє групове прийняття рішення в цій ситуації? Які недоліки може мати процес прийняття рішення в групі? Якими стратегіями лідер може допомогти групі прийняти рішення, яке буде найбільш ефективним для всієї компанії?

Завдання 3. У вашій організації є два менеджери, які мають різні стилі керівництва. Один використовує стиль, при якому він активно бере участь у всіх аспектах роботи та прийнятті рішень, інший — делегує багато завдань і лише надає загальні рекомендації. Оцініть обидва стилі керівництва з точки зору ефективності роботи команди. Як командний стиль керівництва може бути застосований у цих двох випадках? Який з цих стилів, на вашу думку, краще підходить для досягнення високих результатів у вашій команді?

Завдання для самостійного опрацювання

Підготовка презентацій до теми

Тести

1. Лідер — це:
 - а) наділений найбільш ціннісним потенціалом індивід, який має провідний вплив у групі;
 - б) індивід, на якого офіційно покладені функції управління і організації діяльності в групі;
 - в) індивід, в якого неадекватна самооцінка;

г) людина, яка робить найменший вплив на інших членів групи.

2. Керівник — це:

- а) здійснюваний індивідом чи колективним суб'єктом соціально-психологічний вплив на інших людей з метою структурування дій та відносин у групі;
- б) індивід, на якого офіційно покладені функції управління і організації діяльності в групі;
- в) наділений найбільш ціннісним потенціалом індивід, який має провідний вплив у групі;
- г) індивід, в якого неадекватна самооцінка.

3. До традиційної концепції стилю керівництва відносять:

- а) авторитарний;
- б) ситуаційний;
- в) прихований;
- г) модель управлінської сітки Р. Блейка і Дж. Моутон.

4. Стиль керівництва на засадах управлінської гратки запропонували:

- а) Т. Мітчел і Р. Хауз;
- б) Р. Блейк і Дж. Моутон;
- в) К. Левін і Д. Аتكінсон;
- г) О. Кузьмін і В. Гладунський.

5. Тиск групи на індивіда позначається терміном:

- а) атрибуція;
- б) коакція;
- в) фасилітація;
- г) конформізм.

Практичне заняття 11

Контрольний захід

Перелік питань для модульного контролю

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ ТА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. Сутність, структура та функції соціальної психології.
2. Предмет і завдання соціальної психології як науки.
3. Основні підходи до визначення предмета соціальної психології.
4. Передумови виникнення соціальної психології як самостійної галузі знання.
5. Основні етапи становлення соціальної психології.
6. Соціально-психологічні варіанти основних течій психологічної думки.
7. Методологія та методи дослідження соціально-психологічних явищ.
8. Соціометрія як спеціалізований метод соціально-психологічного дослідження.
9. Спостереження в соціальній психології та його характеристика.
10. Опитування як метод збору соціально-психологічної інформації: характеристика, специфіка.
11. Експеримент в соціальній психології, особливості проведення.
12. Соціально-психологічна природа особистості.
13. Аналіз психологічних теорій особистості.
14. «Я» особистості як чинник становлення у групі.
15. Соціалізація індивіда: поняття, сутність, основні аспекти.
16. Основні сфери та стадії соціалізації, їх характеристика.
17. Соціально-психологічні аспекти структури особистості.
18. Характеристика механізмів та інститутів соціалізації.
19. Соціальна установка, її структура та механізм зміни.
20. Специфіка входження особистості в групу. Етапи входження особистості в групу.
21. Соціальна роль. Рольові теорії особистості.
22. Тиск групи на індивіда. Феномен конформізму.
23. Поняття спілкування в соціальній психології, його зміст та цілі.
24. Види та функції спілкування.
25. Форми та рівні спілкування.
26. Комунікативна сторона спілкування, її загальна характеристика.
27. Психологічні особливості вербальної комунікації.
28. Характеристика невербальної комунікації.
29. Бар'єри спілкування та слухання, їх різновиди та способи подолання.
30. Перцептивна сторона спілкування, її загальна характеристика.
31. Характеристика соціальних стереотипів.
32. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти сприймання.
33. Проблема взаємодії в соціальній психології, її види.
34. Загальна характеристика міжособистісного впливу, його види та стратегії.
35. Деструктивні форми взаємодії.
36. Конфлікт: механізми виникнення, структура, динаміка, функції. Види соціальних конфліктів.
37. Феномен групи з погляду соціальної психології. Класифікація груп.
38. Мала соціальна група: поняття, основні ознаки, класифікація.
39. Поняття про групову динаміку та групові процеси. Механізми групової динаміки.
40. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.
41. Колектив у соціальній психології: поняття, стадії розвитку, соціально-психологічні характеристики.
42. Динамічні процеси в малій групі. Групова згуртованість як складний психологічний феномен.
43. Поняття про керівництво і лідерство в соціальній психології.
44. Теорії походження лідерства та керівництва.
45. Соціально-психологічний клімат: поняття, основні характеристики.

46. Великі соціальні групи: поняття, різновиди, психологічні характеристики.
47. Класифікація, ознаки та структура великих соціальних груп.
48. Поняття про стихійну групу: натовп, маса, публіка.
49. Форми масової поведінки та їх психологічні характеристики.
50. Предмет та завдання прикладної соціальної психології.

Теми для самостійної роботи

Тема 1. Вступ в соціальну психологію

1. Соціальна психологія як явище.
 2. Основні підходи до у визначенні предмета та об'єкта соціальної психології.
 3. Розуміння предмета соціальної психології у вітчизняній, європейській та американській традиції.
 4. Підходи до визначення структури соціальної психології.
- Рекомендована література: [2; 4; 5; 10]

Тема 2. Методологія і методи соціально-психологічного дослідження

1. Основні методологічні принципи соціально-психологічного дослідження та їх загальна характеристика:
- принцип конкретно-історичного підходу;
 - принцип об'єктивності;
 - принцип системності, принцип розвитку;
 - принцип гуманізму, принцип діяльності, принцип зворотного зв'язку.
- Рекомендована література: [2; 4; 5; 10]

Тема 3. Формування і розвиток соціально-психологічних знань.

1. Експериментальний період в розвитку соціальної психології.
 2. Необіхевіоризм в сучасній соціальній психології.
 3. Психоаналітична інтерпретація соціально-психологічних феноменів.
 4. Інтеракціонізм в соціальній психології.
 5. Когнітивізм як домінуюча орієнтація в сучасній соціальній психології.
- Рекомендована література: [1,2,10]

Тема 4. Особистість з погляду соціальної психології

1. Проблема соціального і біологічного в особистості.
 2. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціально-психологічної феноменології.
 3. Основні концепції особистості в соціальній психології.
- Рекомендована література: [1, 2, 3, 11]

Тема 5. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості

1. Теоретичні підходи до процесу соціалізації: соціогенетичний, біогенетичний, психогенетичний підходи, теорія ролей.
 2. Формування захисних функцій особистості у процесі соціалізації.
 3. Гендер як психологічна і соціальна характеристика чоловіків та жінок, що формується в процесі соціалізації.
- Рекомендована література: [1,8,10,22]

Тема 6. Особистість в системі соціальних зв'язків

1. Проблема «Я» в структурі особистості у творах вітчизняних та зарубіжних психологів.
 2. Соціальні позиції: поняття, сутність, специфіка. Позиція як інтегральна система вибіркових відносин.
 3. Поняття соціального контролю.
 4. Атитюди: поняття, функції, структура.
- Рекомендована література: [1,8,12,13]

Тема 7. Соціально-психологічна характеристика спілкування.

1. Потреба у спілкуванні, потреба в усамітненні.

2. Спілкування та комунікація.
3. Взаємозв'язок спілкування і діяльності. Спілкування та комунікація
4. Бар'єри спілкування.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 10, 11]

Тема 8. Спілкування як обмін інформацією

1. Функції зворотного зв'язку: функція корегування, функція підтримки.
2. Чинники, які впливають на правильне трактування невербальної комунікації.
3. Зони міжособистісного спілкування.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 10, 11]

Тема 9. Перцептивна сторона спілкування

1. Залежність сприймання від індивідуальних, статево-рольових, вікових, професійних особливостей характеристик суб'єкта сприймання.
2. Види і помилки атрибуції.
3. Атракція як явище взаємного притягування.
4. Апперцепція. Атитюди як стійкі установки в ставленні людей один до одного.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 10, 11]

Тема 10. Взаємодія і соціальний вплив

1. Загальна характеристика міжособистісного впливу.
2. Основні стилі взаємодії.
3. Спрямований і неспрямований психологічний вплив.
4. Підпорядкування й експерименти Стенлі Мілграма

Рекомендована література: [2, 3, 4, 5]

Тема 11. Деструктивні та конструктивні форми взаємодії

1. Поняття «конфлікт» у широкому та вузькому значенні.
2. Агресія і культура. Види агресії. Соціальні причини агресії.
3. Попередження і контроль агресії.

Рекомендована література: [2, 3, 4, 5]

Тема 12. Мала група у контексті соціальної психології

1. Причини виникнення малої соціальної групи.
2. Функції референтної групи.
3. Рівні групової згуртованості.
4. Психологічна теорія колективу.

Рекомендована література: [2, 4, 5, 6, 8]

Тема 13. Психологія великих соціальних груп і масових явищ

1. Регулятори поведінки людей у великих соціальних групах.
2. Групова свідомість і груповий спосіб поведінки.
3. Психологічні способи контролю та регулювання діяльності і поведінки у великих соціальних групах.
4. Чутки як соціально-психологічний феномен. Види чуток та соціально-психологічні фактори розповсюдження чуток.

Рекомендована література: [1, 3, 6, 8, 11]

Тема 14. Лідерство і керівництво в малих групах

1. Теорії походження лідерства:
 - теорія рис; ситуаційна теорія лідерства;
 - поведінковий підхід до проблеми лідерства;

- синтетична (системна) теорія лідерства.

Рекомендована література: [1, 3, 6, 8, 11]

Тема 15. Практичний інструментарій соціальної психології

1. Особливості прикладних досліджень у соціальній психології.

2. Основні сфери застосування прикладної соціальної психології

Рекомендована література: [1, 3, 6, 8]

Критерії оцінювання знань

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівникам для коригування методів і засобів навчання, так і студентами для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у різних формах, які є найбільш відповідними до навчального матеріалу, що оцінюється таким чином: усне опитування, письмовий експрес-контроль на практичних заняттях та лекціях, колоквиум, виступ студента із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерне, бланкове тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни із відповідним коефіцієнтом.

Методи поточного контролю – це оцінювання навчальних досягнень студента протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (практичні заняття, самостійна робота). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, доповідь здобувача, роз'яснення, відповіді на запитання. Основою усного контролю слугує монологічний наратив студента (у підсумковому контролі – більш повний, системний виклад матеріалу) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді студента. Усний контроль проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські (практичні) заняття. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку модулю.

Поточний контроль основної частини матеріалу дисципліни рекомендується завершувати не пізніше передостаннього навчального тижня семестру.

Форми та порядок оцінювання знань аудиторної роботи студентів пропонує викладач-лектор (керівник курсу) за участю викладачів, які ведуть семінарські (практичні) та лабораторні заняття. Поточна аудиторна діяльність студента оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою.

Поточний контроль аудиторної роботи рекомендується здійснювати за такими критеріями:

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Критерії оцінювання тестових завдань є:

«Відмінно» – 100% - 90% вірних відповідей

«Добре» – 89%- 75% вірних відповідей

«Задовільно» – 74% - 60% вірних відповідей

«Незадовільно» – до 60% вірних відповідей

Методи письмового контролю – забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння програмового матеріалу. У письмовій роботі студенту необхідно показати як теоретичні знання, так і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, психологічних проблем, ситуацій.

Критерії оцінювання письмової роботи студентів є:

«Відмінно» – виставляється за повну, правильну і обґрунтовану відповідь в письмовій формі. Студент оволодів понятійним апаратом, уміє конкретизувати теоретичні положення, виділяє суттєве в навчальному матеріалі, відповідає логічно, послідовно, уміє впевнено використовувати засвоєні способи дій в нових ситуаціях, типових, варіативних чи нестандартних.

«Добре» – показник хорошої успішності, її виставляють за правильну обґрунтовану відповідь, з якої свідчить, що студент розуміє теоретичний матеріал і володіє навиками і уміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності, допускаючи при цьому деякі несуттєві неточності під час виконання письмової роботи.

«Задовільно» – показник задовільної успішності. Він свідчить про те, що знання мають розрізнений, фрагментарний характер, що студент здатний відтворити певну суму фактичних знань (іноді не усвідомлюючи в цілому їх глибини, узагальненості), здатен використовувати засвоєні способи дій в типових умовах.

«Незадовільно» – виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту вивченого матеріалу і свідчить про нерозуміння його основних положень. В письмових відповідях мають місце грубі системні помилки.

Методи усного контролю – бесіда, доповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідальна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Виконання практичних робіт: ситуаційна рольова гра, імітація, що визначає рівень його знань, умінь з предмету, і ставлення до навчання, ступінь його пізнавальної активності, свідомості, і вміння мислити, розв'язувати самостійно різноманітні завдання. Для практичних занять залежно від обсягу дисципліни, кількості аудиторних годин, відведених на цей вид роботи, кількості питань з тем занять, виходячи з обґрунтованих фізіологічних норм навчального навантаження студента, викладачем для кожного студента встановлюється обов'язковий мінімум виступів на семінарських заняттях у семестрі і мінімальна кількість виступів з обговореннями поставлених питань (участь у дискусіях); виконання в повному обсязі аудиторної роботи, обов'язкових завдань СРС.

Критерії оцінювання студента на практичних заняттях є:

«Відмінно» – прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» – прояв двох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» – прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача неповна та не чітка, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу малоактивна, ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті відповідно до поставленого завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі;

має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання в самостійній роботі;

«Задовільно» – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Проміжний контроль – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності студентів. Проведення проміжного контролю ініціюється проректором з науково-педагогічної роботи чи деканом відповідного факультету. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою в результаті написання письмової роботи. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Критерії оцінювання проміжного контролю є:

«Відмінно» – повністю розкрив зміст поставленого завдання чи проблеми; чітко зрозумів зміст, при цьому володіє спеціальною термінологією; послідовно і логічно викладає матеріал. Допускається 1-2 неточності у викладанні матеріалу, які не приводять до помилкових висновків.

«Добре» – правильно розкрив основний зміст матеріалу; точно користується термінологією; роботу виконав без грубих помилок. У відповіді можливі 2-3 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві висновки та узагальнення, не грубі помилки, які не впливають на конкретний зміст.

«Задовільно» – зміст питання викладено частково, не завжди послідовно; відповідь неповна, але базова суть завдання в цілому розкрита; у використанні термінології є суттєві помилки.

«Незадовільно» – не розкрито основний зміст завдання; допущені грубі помилки в кінцевих висновках; студент слабо володіє спеціальною термінологією.

Модульний контроль проводиться один раз на семестр, включає проведення контрольного заходу за всіма темами змістовних модулів у формі контрольної роботи. До контрольної роботи допускаються всі здобувачі незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання для проведення модульного контролю. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи є:

«Відмінно» – ставиться за правильне виконання всіх завдань;

«Добре» – ставиться за виконання 75 % від усіх завдань;

«Задовільно» – ставиться, якщо правильно виконано більше 60% від запропонованих завдань;

«Незадовільно» – ставиться, якщо завдань виконано менше за 60 % від запропонованих завдань.

Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються “незадовільно” незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється як сума середньоарифметичних оцінок за національною шкалою за підсумками аудиторної роботи та модульної контрольної роботи (помножено на ваговий коефіцієнт), виставляється в журналі обліку роботи викладача, журналі обліку роботи академічної групи та облікових документах деканату.

Залік з навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання виставляється викладачем за результатами поточного контролю. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни і його середньозважений бал знаходиться у межах 2,51– 5,00.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності студента. Для складання підсумкового контролю студентами заочної форми навчання розробляються білети. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить тести, три теоретичних питання та практичної частини, що містить ситуаційне завдання, психологічну задачу; на підготовку залікового білету відводиться 30 хвилин, а викладення відповіді – до 10 хвилин. Форма проведення: письмово - усна.

Технічні вимоги до оформлення презентації

Під час створення мультимедійної презентації (з використанням програми PowerPoint) студент може на свій розсуд обирати структуру та дизайн слайдів, але вони мають бути оформлені грамотно й на належному науковому рівні. Зображення та текст повинні бути виразно видні. Оформлення має допомагати сприйманню матеріалу, а не відволікати слухачів. Не варто поміщати в презентацію слайди, що містять лише текст чи багато тексту. Презентація зазвичай не повинна перевищувати 12–15 слайдів. Тло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами, які містить програма. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформації і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20-22 pt. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12-15 рядків тексту.

Підсумковий (семестровий) контроль – екзамен.

Семестровий екзамен з навчальної дисципліни проводиться за традиційною схемою, оцінюється за національною шкалою (ваговий коефіцієнт – 0,4 прийнятий для денної форми навчання). Кожен студент, незалежно від поточної успішності, має його скласти. Складений екзамен з оцінкою “незадовільно” не зараховується і до суми балів поточної успішності не додається. Щоб ліквідувати академзаборгованість з навчальної дисципліни студент складає екзамен повторно, при цьому результати поточної успішності зберігаються. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання іспиту з дисципліни кожен студент отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить тести, три теоретичні питання і практичної частини (ситуаційне завдання); на підготовку екзаменаційного білету відводиться 45 хвилин, а викладення відповіді – до 20 хвилин. Форма проведення: письмово - усна.

Критерії оцінювання знань студентів при складанні екзамену є:

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань студента або відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

«Відмінно» – у відповіді повністю розкрито зміст запитання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійного опрацювання

«Добре» – відповідь достатньо повно розкриває зміст запитання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність

та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.

«Задовільно» – відповідь на запитання є неповними, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях та додатковим матеріалом є посереднім, відповідає мінімально допустимому рівню засвоєння.

«Незадовільно» – у відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про відсутність володіння програмним матеріалом дисципліни, матеріалами обов'язкової літератури; студент слабо володіє / не володіє термінологією дисципліни. Відповідь практично відсутня.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному). При оцінюванні знань студентів денної форми навчання, підсумкова оцінка відповідей на білет множиться на середньо ваговий коефіцієнт – 0,4, отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи студента за аудиторну роботу, контрольний захід та самостійну роботу. Отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету.

Підсумкова оцінка за вивчення предмета виставляється за шкалами: 4-бальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100 – бальною ECTS і фіксується у відомості, заліковій книжці, індивідуальному плані студента.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

Модуль 1		
<i>Підсумкова оцінка (середньозважений бал)</i>		
<i>Поточна успішність</i>		<i>Семестровий контроль</i>
АУДИТОРНА РОБОТА (Практичні заняття в т.ч. самостійна та індивідуальна робота студентів)	Контрольний захід (контрольна робота)	Екзамен
T1 – T15	T1 – T15	
середнеарифметичне оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1 - 0,4$	$k_2 - 0,2$	$k_3 - 0,4$

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Інтерваль на шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Відсоток студентів, які успішно склали сесію (без перескладання)	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					<i>для екзамену</i>
4,51-5,00	90 – 100	A	10	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	25	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C	30		
3,16-3,50	69-74	D	25	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E	10		
1,51-2,50	35-59	FX	-	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F			незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова література:

1. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев; КПІ ім. Ігоря Сікорського. — Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. — 254 с.
2. Соціальна психологія: практикум для студентів бакалаврського рівня спеціальності «Психологія» / Т. М. Третякова, К. П. Лазор, Ю. В. Форманюк. — Одеса: НУ «ОЮА», 2020. — 53 с.
3. Темрук, О. В. Соціальна психологія. Практикум: навчальний посібник. — 2-ге вид., виправлене та доповнене. — Київ: Каравела, 2023. — 280 с.

Допоміжна література:

4. Ануфрієва, Н. М. Соціальна психологія. Навч. посібник. 3-тє вид. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. — Київ: Каравела, 2016. — 370 с.
5. Давидов, С. Д. Конспект лекцій з курсу «Соціальна психологія» / С. Д. Давидов. — Кременчук, 2014. — 67 с.
6. Козлова, О. А. Соціальна психологія особистості та спілкування: практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія» / О. А. Козлова. — Харків: НТУ «ХП», 2017. — 172 с.
7. Корнєв, М. Н., Коваленко, А. Б. Соціальна психологія: підручник. — Київ: Либідь, 2008. — 301 с.
8. Кричевський, Р. Л. Психологія малої групи: теоретичні та прикладні аспекти. — Москва: Аспект-Пресс, 2012. — 485 с.
9. Малкова, Т. М. Соціальна психологія: план-конспект лекцій і семінарів з дисципліни «Соціальна психологія» за спеціальністю 054 / Т. М. Малкова. — Київ, 2016. — 132 с.
10. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія: навчальний посібник. — Київ: Академвидав, 2010. — 649 с.
11. Основи соціальної психології: навч. посіб. / Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політичної психології. — Київ: Міленіум, 2008.
12. Пірен, М. Основи конфліктології: навч. посібник. 2-е вид. — Київ, 1997. — 212 с.
13. Соціальна психологія. Навч. посібник. 3-тє вид. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. — Київ: Каравела, 2016. — 370 с.

1. Бібліотека МДУ, Філатова, 16 - <http://msu.edu.ua/library/>
2. Веб сторінка МДУ: www.msu.edu.ua
3. Мукачівська міська централізована бібліотека, ім. О.Духновича, вул. Духновича, 1 <http://www.muklib.mk.uz.ua/>
4. Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка. м.Ужгород, вул. Проспект Свободи, 16 - <http://biblioteka.uz.ua/>
5. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
6. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>

Навчально-методичне видання

Соціальна психологія з практикумом

методичні вказівки до проведення практичних занять та організації самостійної роботи для
здобувачів першого (бакалаврського рівня) вищої освіти спеціальності 053 Психологія
Укладач: Т.Ю. Ямчук

Тираж 5 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>